

МУЗЕЈ У ПРИЈЕПОЉУ Валтерова 35 31300 Пријепоље
тел/фах: +381 33 715 185 +381 33 710 162
muzejpri@mts.rs www.muzejuprijepolju.org.rs

ПРОГРАМ РАДА МУЗЕЈА У ПРИЈЕПОЉУ
ЗА 2023. ГОДИНУ

Special Commendation 2012

The European Museum of the Year Award Judging Panel commends

Музеј у Пријепољу

The Museum in Prijepolje, Prijepolje, Serbia

The Museum of Prijepolje is an outstanding example of project and heritage work in a very complex and delicate political and ethnic environment in Europe.

We have great pleasure in making this presentation as a permanent record of achievement.

Michael Gerasdovsky
Chair
European Museum Forum

David Lomax
Chair
European Museum of the Year Award Judging Panel

EUROPEAN
MUSEUM FORUM

Penafiel, 19 May 2012

Under the auspices of the
EUROPEAN MUSEUM OF THE YEAR AWARD

Пријепоље, јануар 2023.

ДЕЛАТНОСТ УСТАНОВЕ

На основу Решења о оснивању бр.020-4/86-И-01 од 22.05.1986. године Музеј у Пријепољу регистрован је код Окружног привредног суда 10.12.1991. године.

Музеј у Пријепољу је музејска установа комплексног типа, која се бави пословима истраживања, заштите, проучавања и презентације покретних историјско-уметничких културних добара и нематеријалне баштине на територији општине Пријепоље.

У музеју је запослено шест радника са пуним радним временом: пет са ВСС и један са ССС, уз повремено ангажовања стручних и научних сарадника: архитекте-конзерватора, историчара, историчара уметности, конзерватора, сликара и других сарадника на стручним пословима, као ангажовање одређених лица на пословима обезбеђења у време организовања изложби са високим ризиком, које захтевају 24-часовно физичко обезбеђење, чије је ангажовање условљено уговором о реализацији датог програма.

Радно време музеја:

понедељак - петак: 7.00 - 15.00

Радно време музеја за посетиоце:

понедељак - петак: 7.30 – 15.00

субота: 9.00 – 15.00

Приликом организовања значајних изложби музеј је отворен за посете у следећим терминима:

- од 9.00 до 20.00 часова (зимски период), односно до 22.00 часа (летњи период).

Ван наведених термина музеј отварамо по позиву у случају организоване посете и претходне најаве.

За посетиоце је по претходној најави отворена и поставка у Кући Јусуфагића на Чариру.

Због природе послана и по потреби рад музеја се одвија и ван наведеног редовног радног времена.

Основна делатност:

Законом о култури, Законом о културном наслеђу, Законом о музејској делатности и другим прописима, као и Статутом, Музеју у Пријепољу је стављено у дужност да у свом раду уважава и поштује основне задатке прецизирани одредбама, а то су:

- 1) откривање, прикупљање, документовање и обраду музејске грађе;

- 2) истраживање, проучавање и вредновање музејске грађе и елемената нематеријалног културног наслеђа и музејске документације;
- 3) утврђивање покретних културних добара – музејских предмета и регистровање елемената нематеријалног културног наслеђа;
- 4) утврђивање добара под претходном заштитом и вођење евиденције о добрима под претходном заштитом;
- 5) чување, одржавање и коришћење музејске грађе и музејске документације;
- 6) предлагање, утврђивање, спровођење и праћење спровођења мера заштите музејске грађе и елемената нематеријалног културног наслеђа;
- 7) коришћење музејске грађе и регистрованих елемената нематеријалног културног наслеђа у промовисању кроз излагање, публикације, предавања, едукативно-просветни рад и на друге начине;
- 8) вођење прописане документације о музејској грађи, збиркама, музејским активностима и регистрованим елементима нематеријалног културног наслеђа;
- 9) организацију и реализацију сталне поставке и повремених изложби;
- 10) организацију и реализацију уметничких и културних догађаја у оквиру делокруга рада;
- 11) припрему и публиковање музејских издања и пратећег садржаја везаних за делатност;
- 12) спровођење дигитализације музејске грађе, музејске документације и регистрованих елемената нематеријалног културног наслеђа;
- 13) пружање стручне помоћи власницима и држаоцима музејске грађе;
- 14) пружање подршке и стручне помоћи за очување нематеријалног културног наслеђа кроз сарадњу са заједницама које га баштине;
- 15) ревизију музејске грађе и достављање извештаја оснивачу;
- 16) процену културно-уметничке, историјске и научне вредности музејске грађе за потребе евидентирања и осигурања;
- 17) израду стручних мишљења и елабората о музејској грађи, збиркама о којима се стварају, као и музејској грађи других физичких и правних лица и елемената нематеријалног културног наслеђа;
- 18) друге послове у складу са законом и другим прописима.

Предложени Програм рада Музеја у Пријепољу, реализоваће се у складу са одлуком о буџету Општине Пријепоље за 2023. годину. Као и претходних година, одређеним пројектима конкурисаћемо за финансијска средства код Министарства културе Р. Србије, након расписивања конкурса Сектора за културно наслеђе. Музеј у Пријепољу ће и у 2023. години наставити сарадњу са другим музејима и институцијама у региону, републици и широј међународној заједници, у циљу унапређења делатности заштите културно-историјског наслеђа.

РЕДОВНА ДЕЛАТНОСТ МУЗЕЈА

Музеј у Пријепољу сходно закону, стручним стандардима и реалним могућностима, и у 2023. години обављаће редовну делатност у оквиру: **Одељења за етнологију, археологију, историју, историју уметности, Службе за програме образовања деце, школске омладине и едукације, Библиотеку, Службе финансијских послова и Инфо службе.**

Министарство културе и информисања Републике Србије је 28.05.2018. године доставило музеју документ бр. 07-00343/2017-01 у којем су наведени закључци Министарства културе и информисања РС након инспекцијског надзора у Музеју у Пријепољу. У документу су наведене мере које се морају спровести како би се испунили законом прописани услови по којима музеј мора имати најмање четири запослена са високом стручном спремом из области музеологије, од чега најмање два кустоса.

Истичемо да је на основу добијене сагласности од Комисије Министарства финансија РСрбије бр. 112-7921/2021 од 27.8.2021. године музеју одобрен пријем једног дипл. археолога у стални радни однос. Музеј у Пријепољу након вишедеценијског чекања успео је да у децембру 2021. године реши проблем запошљавања једног археолога. Наиме, Уговор о раду закључен је 1.12.2021. године и археолог у својству приправника је започео рад у оквиру Одељења за археологију, уз менторство кустоса археолог Народног музеја у Ужицу Марине Котарац. Годину дана након започетог приправничког стажа дипсл. археолог је стекао услов за полагање стручног испита у првом редовном року у 2023. години. Положеним стручним испитом стиче звање кустоса археолога, чиме ће Музеј у Пријепољу испунити кадровски услов са три стручна радника на пословима заштите покретних културних добара.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА АРХЕОЛОГИЈУ

Одељење за археологију планира да у 2023. години започне сређивање студијског археолошког материјала који се налази у депоу музеја, и то пре свега великог броја предмета од керамике са ранијих истраживања, чија обрада није била могућа без запосленог археолога. Због обимности посла и количине студијског материјала који се налази у депоу обрада захтева стручне консултације археолога који има искуства са музејском обрадом керамичког археолошког материјала. Због великог броја предмета и не баш јасне ситуације око ранијег сигнирања материјала, непотпуне теренске документације и њиховог увођења у музејске књиге у овој фази су неопходна стручна упутства.

Планирамо да у следећој години извршимо рекогносцирање терена на територији општине Пријепоље како би се стекао увид о распостирању локалитета на подручју општине. Поред тога, веома је битно расчишћавање одређених локалитета, због даљих истраживања која ће бити вршена у будућности.

У 2023. години након обраде студијског материјала, пре свега керамике, исти ће бити електронски обрађен и унет у јединствени сервер-ИМУС.

У оквиру манифестације „Ноћ музеја“ планирамо одржавање археолошке радионице за децу, где ће кроз игру, дружење, размену мишљења и остале активности да стекну основна знања о археологији. Такође, у зависности од одзива могли бисмо да наставимо са радионицама бар једном месечно, где бисмо укључили и децу ометену у развоју, јер је и њихово присуство једнако важно. У том циљу успоставили бисмо сарадњу са одговарајућим стручним службама и волонтерима, који би помогли у раду са овом децом.

У наредној години планирамо и организовање презентације о локалитету „Латинско гробље у Гостуну (средњовековна некропола)“, које је било предмет заштитног археолошког истраживања у 2022. години. Носилац пројекта истраживања био је Завод за заштиту споменика културе Краљево, чији је руководилац био Војкан Милутиновић. Истраживања су рађена у две фазе: прва фаза у периоду од 11. до 21. 04. 2022. и од 04. до 22.05.2022 и друга фаза: 26.09 - 10.10.2022. године. Том приликом пронађено је око 90 скелета на површини која је била предмет заштитног археолошког истраживања. Сав археолошки материјал пронађен приликом ископавања биће предат надлежном Музеју у Пријепољу, након завршене археолошке обраде и антрополошке анализе и депонован на одговарајући начин у музејском депоу.

Археолошко одељење ће у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе извршити одговарајућу презентацију предмета и материјала који је прикупљен приликом археолошког истраживања средњовековне некрополе у Гостуну.

Такође у плану је да се у 2023. години оперу сви скелети пронађени у другој фази ископавања средњовековне некрополе „Латинско гробље у Гостуну“, који ће бити предати на даљу антрополошку анализу. Такође, уз антрополошку анализу биће извршена и археогенетска истраживања на неким од одабраних скелета пронађених на локалитету. Након обављених анализа антрополошки материјал биће предат Музеју у Пријепољу, где ће бити смештен у посебне кутије предвиђене за складиштење антрополошког материјала.

После преузимања и завршене обраде антрополошког материјала најрепрезантативнији примерак скелета биће изложен у делу археолошке поставке. Тим поводом биће ангажована Наташа Шаркић, докторка физичке антропологије.

- **Средњовековни град Милешевац у Хисарцику**

После више неуспелих покушаја расписивања јавне набавке за израду Пројекта конструктивне санације остатака средњевековног утврђења Милешевац у Хисарцику, било је немогуће приступити било каквим археолошким и конзерваторским радовима на овом важном локалитету.

Министарство трговине и туризма Р. Србије одобрило је још у 2021. години, финансијска средства за израду пројекта конструктивне санације овог средњовековног града, преко Туристичке организације Пријепоље. На расписане јавне набавке није се јављао ниједан понуђач за израду потребне пројектне документације, што је утицало на немогућност било каквих радова. Израдом овог пројекта ствара се могућност за отпочињање низа вишегодишњих сложених конзерваторско-археолошких и рестаураторских радова

Наиме, на основу расположивих информација и на основу сарадње и контаката са Републичким заводом за заштиту споменика културе, имамо сазнања да ће се захваљујући разумевању Министарства туризма и омладине Р. Србије одобрена финансијска средства усмерити и на 2023. годину, како би се поново расписала јавна набавка за израду Пројекта конструктивне санације.

С обзиром на изузетан значај овог средњовековног утврђења, који је под директном

надлежношћу Републичког завода за заштиту споменика културе, Музеј у Пријепољу као установа заштите, након завршетка изrade пројекта укључиће се пре свега у извођење радова на конструктивној санацији овог локалитета. Наиме, без ових мера, никакви даљи радови и истраживања на овом локалитету нису могући нити дозвољени, а реч је о веома захтевном, обимном и временски дугорочном пројекту.

Музеј у Пријепољу ће настојати да се у овај сложен вишегодишњи пројекат укључи у оквиру својих законских надлежности и могућности.

• Коловрат

Античка некропола на Коловрату представља археолошки локалитет који својим значајем заслужује већу пажњу и бригу, од оне коју има у овом тренутку. Разлог за ово налази се пре свега због локације у кругу некадашњег Текстилног комбината „Љубиша Миодраговић“, садашње предузеће „Јела Стар ДОО“. Локација отежава приступ, истраживање, заштиту и на крају презентацију овог значајног античког локалитета и споменика. Без обзира на ранији договор између Регионалног завода за заштиту споменика културе из Краљева и власника „Јела Стар ДОО“ да се изврши рашчишћавање терена и простора некрополе, који се налази у стању изузетне девастираности, нерешени имовински односи нису дозволили предузимање било каквих мера на овој некрополи.

Решењем спорних имовинских односа, односно након извршене конверзије земљишта планирано је да се у складу са мерама надлежног завода изврше интервенције у смислу боље презентације и доступности овог значајног локалитета јавности и посетиоцима.

Поред овога, на Коловрату се налази више локалитета који чувају изванредно археолошко и архитектонско наслеђе везано за богату прошлост града, које треба археолошки истражити, конзервирати, научно валоризовати и презентовати. Појединачно ископавање сваког локалитета, према мишљењу стручњака релативно је лако предузети, јер нису далеко од насеља, а највероватније се не налазе на приватној својини што олакшава поступак.

У плану за 2023. годину је да археолог Музеја у Пријепољу изврши рекогносцирање овог простора, на основу чега би се у будућности могао реализовати пројекат археолошких истраживања, конзервације, научне валоризације и презентовања јавности овог значајног античког, рановизантијског и средњовековног наслеђа Коловрата.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИСТОРИЈУ

Одласком у пензију историчара крајем 2018. године рад Одељења за историју знатно је отежан и успорен. Историјска збирка Музеја у Пријепољу обухвата дуг временски период од раног средњег до средине 20. века. Ради се о историјској грађи која садржи копије докумената из Дубровачког архива од 13. до 16. века, тапије из османског периода, разна документа на османском језику, мањи број средњовековног и оружја из НОБ-а (кубуре, сабље, пушке, бомбе...) и колекцију фотографија из 19. и 20. века.

Досадашња историјска истраживања нису у потпуности обухватила територију општине Пријепоље, због чега је њихов наставак веома важан. Потребно је наставити рекогносцирање историјских локалитета на територији наше општине у оквиру Одељења за историју. То, између остalog подразумева одређивање ЦПС локалитета, са ранијих и нових истраживања. С обзиром на значајне историјске догађаје и дуг хронолошки период од великог значаја је

наставити рад на прикупљању, обради и заштити историјске грађе, јер није заступљена у одговарајућем броју, нити довољно стручно обрађена, имајући у виду историјски значај ове територије. На тај начин додатним истраживањима допринели бисмо неопходној допуни историјске збирке одговарајућим експонатима и документима, као и њиховој стручној обради, публиковању и презентацији.

Да би се наставио рад на прикупљању, обради, дигитализацији и веома важним историјским истраживањима у оквиру Одељења за историју, планирамо да уговором о делу ангажујемо једно стручно лице, које би обављало део наведених послова, а што би се финансирало средствима из одобреног буџета.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЕТНОЛОГИЈУ

Рад Одељења за етнологију у 2023. години биће базиран на стручном раду у циљу што свеобухватнијег проучавања, обраде и презентације свих аспекта етнографске културе пријепољског краја. Настојаћемо да заштиту културног наслеђа, подигнемо на виши стручно-заштитни ниво и то пре свега кроз интензивирање набавке нових музеалија, као и стручну обраду, заштиту, публиковање и презентацију.

- **Музејска збирка, документација и дигитализација**

У циљу остваривања основне улоге на сабирању и трезорирању музеалија које су сведочанства прошлих времена, настојаћемо да систематским откупом, поклоном и теренским истраживањима прикупљамо покретна културна добра, која се још увек могу наћи на терену, а припадају традиционалном моделу културе. Сви новонабављени предмети биће, у складу са важећим прописима обрађени, документовани, категорисани, заштићени, конзервирали и истражени, како бисмо обогатили структуру етнографске збирке Музеја у Пријепољу, коју чине колекције одевања, покућства, посуђа, занатске и пољопривредне спрове, предмети везани за саобраћај, лични, друштвени и духовни живот и фотографије који говоре о традиционалној култури српског и бошњачког народа.

С обзиром да су ступили нови прописи о вођењу музејске документације то ће у следећој години рад на документацији подразумевати обављати послова, који се односе на вођење прописане документације како о постојећем музејском фонду, тако и о новонабаљеним предметима, укључујући стручну обраду и архивирање прикупљање теренске грађе.

Етнографска збирка броји 1.300 предмета и електронски је обрађена у складу са прописима и процедурима, које је издало надлежно Министарство културе и информисања Р. Србије. У том смислу важан, обиман и неопходан посао представља дигитално фотографисање збирке у складу са издатим препорукама које се односе на дигиталне фотографије. Предмети мањих димензија, који чине половину фонда етнографске збирке, а чије фотографисање није компликовано, обавио је кустос етнолог и они су дигитално фотографисани. Међутим да би цео поступак дигитализације био у потпуности реализован, у складу са издатим препорукама, захтева да се значајан број етнографских предмета, који су великих димензија, од различитих материјала и намена такође дигитално фотографишу. Ради се о компликованом и обимном послу, јер је реч о многобројним предметима великих димензија, који захтевају и физички посао на њиховој манипулатији, изношењу из депоа, постављање и припрему за фотографисање у одговарајућем амбијенту, фотографисање, израду фото документације и поновно одношење, смештај и депоновање. Овај посао није могуће брзо и једноставно

спровести, поготово зато јер захтева дуготрајно ангажовање више људи од физичких радника и кустоса до фотографа, при чему музеј нема запослене ни физичке раднике ни фотографа. Имајући у виду све наведено, настојаћемо да следеће године фотографисање обављамо у етапама појединачних колекција, како бисмо га у фазама реализовали у потпуности.

Поред тога наставићемо са дигитализацијом свеукупне музејске грађе са крајњим циљем комплетне доступности података о културном наслеђу, које чини трајну документацију, која се чува у писаном и електронском облику.

- **Стручно-истраживачки рад**

За следећу 2023. годину планирамо наставак теренских и студијских истраживања рекогносцирањем територије пријепољске општине. Стручно-истраживачки рад базиран је на прикупљању грађе која се односи на материјалну, социјалну и духовну културу српског и бошњачког етноса, и то пре свега на циклус годишњих обичаја, обичаја животног циклуса, народну религију и материјалну културу.

Желимо да напоменемо да, поред проучавања традиционалне материјалне и нематеријалне, одређену пажњу поклањамо и значају проучавања трансформације традиционалне културе. У склопу стручно-истраживачког рада одвијаће се активности на пољу истраживања, прикупљања, документовања, очувања и презентовања елемената материјалног, социјалног и духовног, односно нематеријалног културног наслеђа нашег краја.

Као и претходних, тако и у следећој години планирамо наставак стручне обраде постојеће теренске грађе и њено публиковање. У том смислу мислимо пре свега на, у значајној мери већ обрађене, а током претходне године допуњене новим сазнањима следеће области, које доприносе разумевању културног идентитета нашег подручја:

- Народна исхрана у пријепољском крају;
- Здравље и народна медицина у традиционалној народној култури пријепољског краја;
- Кућа Јусуфагића у Пријепољу - пример варошке архитектуре оријенталног типа;
- Кatalog колекције малих одевних предмета;

Када говоримо о стручно-истраживачком раду, онда морамо нагласити значај реализације пројекта „Религијско мишљење и праксе становништва Пријепоља и околине“. Реч је о двогодишњем пројекту чија је прва фаза реализована у 2021. години и друга крајем 2022. године. Током двогодишњих истраживања прелиминарни резултати су показали да је процес преношења предања о традиционалним обичајима и њиховој важности за идентитет локалног становништва, био непрекинут све до пред крај 20. века. Тада долази до значајних промена условљених, као што је уосталом и познато, масовним миграцијама у градове, чиме сеоске средине, као места одржавања традиционалних обреда, остају пуста. У граду се чувају обичаји, али у нешто измењеним формама, често као ствар друштвене инерције. Социјализам је свакако допринео процесу фолклоризације верских обичаја и смањењу њиховог значаја за свакодневни живот человека. Ревитализација религије, цркве и верских заједница до које је дошло деведесетих година 20. века само је донекле променила ток овог процеса и то више у мусиманским него у православним срединама. Додуше, треба имати на уму да смо овом приликом интервјуисали „репрезентативне“ саговорнике, тако да је изостао дубљи увид у право стање ствари, односно у религијске ставове и понашања просечног человека. Но, оно што је неоспорно јесте то да је међу православним становништвом у селима, веома мали број

оних који редовно одлазе у цркву, посте цео пост и редовно се причешћују. У граду је ситуација нешто повољнија. Лична молитва је, по свему судећи присутнија међу муслиманима.

Резултати овог теренског истраживања упућују на потребу да се током евентуалног наставка пројекта (или почетка новог) пажња усмери на женске саговорнике и на представнике млађих генерација. Њихов однос према вери, религији, традицији, друштвеним нормама и вредностима је више него релевантан за креирање актуелног друштвено-културног пејсажа овог краја. Са друге стране „женска историја“ представља непроцењиви извор информација о свакодневици која је често сакривена иза паравана традиционализма.

Резултати двогодишњих истраживања у оквиру пројекта „Религијско мишљење и праксе становништва Пријепоља и околине“, који је финансирало Министарство културе Р. Србије у целокупном износу, у наредној 2023. години, после научне и стручне обраде, биће публиковани у одговарајућој публикацији и на тај начин доступни и саопштени јавности.

- **Изложба „Текла река“**

Од најстаријих времена прве људске насеобине формирале су се пре свега поред водених површина, јер живот поред воде пружа бројне предности. Археолошка истраживања су потврдила да је повољан географски положај поред река учинио да наш крај буде насељен још од праисторије, а да се почетком новог века формира значајан градски центар баш на ушћу Сельашнице у Лим на Коловрату. Такође, имамо посебну привилегију да се Лим и Милешевка спајају на ушћу у самом центру града.

Више водених површина представља један од начина побољшања квалитета живота људи.

Колико су Лим и Милешевка утицали и утичу на наше животе како у прошлости тако и у садашњости? Да ли су нам наше реке и даље загонетка упркос свим годинама проведеним поред њих?

Намера нам је да овом позивном изложбом преко фотографија које се налазе у приватном власништву наших суграђана откријемо колико су наше реке извори појединцима, породицама, граду. Жеља нам је да наши суграђани помогну да добијемо одговоре на ова питања, да пробудимо свест и укажемо на значај који су реке имале и имају у нашим и животу нашег града.

После селекције фотографија, насталих на обалама наших река, а добијених од суграђана, фотографије ће бити презентоване на одговарајући начин, а жири ће изабрати и наградити пригодним наградама фотографије које на најбољи начин говоре о животу поред реке.

- **Конзервација и заштита**

У циљу што свеобухватније заштите музеалија, веома битан моменат у овиру музејске делатности представља унапређење и осавремењивање услова депоновања и чувања. У наредном периоду, као и у протеклој години наставићемо рад на заштити етнографске збирке, на континуираној и интензивној превентивној и општој конзервацији музејских фондова, како постојећег, тако и новонабављених предмета. Упоредо са овим радићемо на даљем побољшању услова смештаја и чувања музејских предмета, што подразумева како

набавку опреме која обезбеђује оптималне микро-климатске услове за смештај и чување, тако и одговарајућу амбалажу за депоновање: типске кутије, папирну вату, дозвољена хемијска средства и слично.

У наредном периоду планирамо опремање радионице за превентивну конзервацију, чиме би се значајно унапредио целокупан систем заштите културних добара. Пројекат захтева ангажовање одговарајућег лица за ову област, који би континуирано радио на превентивној, а у будућности и на општој конзервацији музејског фонда.

За посебно осетљиве и у културно-историјском смислу значајне предмете мере конзервације одвијаће се у за то надлежним и специјализованим конзерваторским радионицама. Ту пре свега мислимо на осетљиве и угрожене предмете од текстила, дрвета и метала. Такође, планирамо да у складу са обавезним мерама заштите извршимо редовну годишњу дезинсекцију музејског депоа, коју би обавили у сарадњи са за то специјализованом фирмом.

- **Нематеријално наслеђе**

Континуирано ћемо у наредном периоду радити на проучавању нематеријалног културног наслеђа нашег краја, кроз нове програме, пројекте и теренска истраживања, имајући у виду да нематеријална културна баштина представља главни подстицај културне разноликости сваког простора и гарант је његовог одрживог развоја. Стварањем и развојем различитих база података и регистра нематеријалне баштине, отварају се нове могућности за праћење феномена који се развијају као нематеријално наслеђе у научне сврхе са једне стране, а са друге локална заједница је мотивисана да уочене предности у својој култури чува у времену у којем живи.

У том смислу планирамо да током следеће 2023. године организујемо школу веза за све заинтересоване. На тај начин сачували бисмо ову некада обавезну женску вештину од потпуног заборављања, која истовремено, као и друга слична рукотворства са собом носе благотворно дејство на психичко и ментално стање појединца.

- **Постављање стаклене баријере у сталној поставци**

Крајем протекле године започели смо активности и консултације са малобројним извођачима на тржишту у смислу постављања одговарајуће стаклене баријере у етнографској поставци. Наиме, у сталној поставци изложене су у слободном простору реконструкције ентеријера сеоске планинске куће и бошњачке собе. Изложбени простор заузима мању површину, нарочито када су у питању веће групне и школске посете. Такво решење без стаклене баријере између посетилаца и поставке неприхватљиво је из више разлога. На тај начин угрожени су изложени вредни експонати од дејства неповољних спољашњих утицаја, али и недозвољеног понашања посетилаца.

У том смислу планирамо да поставимо одговарајуће стаклене баријере, прилагођене нашем простору, које ће заштити изложене поставке, а истовремено у музеолошком и визуелном смислу задовољити потребне стандарде излагања.

- **Кућа Јусуфагића**

Кућа Јусуфагића представља заокружен и јединствен простор, који због свог културно-историјског значаја има статус споменика културе од 1983. године и представља вредан примерак варошке архитектуре оријенталног типа. Комплетним уређењем овог простора у складу са принципима службе заштите, добили смо јединствену просторну и културно-историјску целину, на којој се непосредно уочавају темељни принципи и карактеристике традиционалне архитектуре и културе становаша оријенталног типа. Уређење авлије, уз постојећу етнографску поставку у Кући Јусуфагића ?Рахатлуку краја нема?, чини презентацију овог објекта далеко садржајнијом, а истовремено доприноси јачању свести о значају културног наслеђа и његовом укључивању у систем одрживог развоја.

На овај начин уређен простор пружа могућност за најразноврсније културне садржаје едукативног, стручног, примењеног, забавног и научног карактера. У том смислу за наредну годину планирамо одржавање и организацију оних програма у авлији куће Јусуфагића, који доприносе промоцији и неговању непролазних вредности традиционалне народне културе, намењених савременом човеку. Можемо рећи, да сада Кућа Јусуфагића са авлијом, представља јединствен простор у овом делу Србије, који доприноси промоцији традиционалног градитељства, али и презентацији различитих садржаја, намењених не само музеју него целом граду.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИСТОРИЈУ УМЕТНОСТИ

Рад Одељења за историју уметности отежава чињеница да у овом одељењу немамо запосленог историчара уметности. Закон о културном наслеђу и други законски прописи налажу да је Музеј у Пријепољу дужан да у сталном радном односу има кустоса историчара уметности, који би преuzeо комплетну организацију и стручно музејску бригу о овом одељењу и збирци. Рад Одељења за историју уметности подразумева и историјско-уметничка истраживања, чиме би се у значајној мери побољшао и унапредио досадашњи рад овог одељења, базиран пре свега на излагачкој делатности.

Ова малобројна збирка је настала тек формирањем музеја 1990. године. Историјско-уметничка збирка поседује одређен број уметничких дела и мању архивску грађу везану за рад познатог архитекте и сликара Пријепољца Милана Минића. У претходном периоду, нарочито последњих година, откупом и пре свега поклоном Историјско-уметничка збирка је увећана и сада броји 139 вредних уметничких дела. Запослени музеја уз консултације са Централним институтом за конзервацију, врше и вршиће редован преглед и пратити стање дела Историјско-уметничке збирке.

У складу са постојећом кадровском структуром рад Одељења за историју уметности и у 2023. години одвијаће се у смислу организовања повремених ликовних изложби, укључујући и повремено тематско излагање дела из колекције нашег музеја.

- **Дигитализација збирке одељења историје уметности**

У складу са нашим реалним могућностима настојаћемо да током 2023. године наставимо започету дигитализацију ове невелике збирке. Наиме, неопходно је дигитално фотографисање

свих уметничких дела и друге грађе која је електронски обрађена, али која није дигитално фотографисана. Овај важан посао захтева ангажовање једног фотографа историчара уметности, који би обавио овај значајан и не превише обиман посао.

• Аквизиција збирке

Без обзира на недостатак стручног радника у Одељењу за историју уметности, као и претходне две године, и следеће 2023. године конкурираћемо на конкурс Министарства културе Р. Србије за финансирање откупа уметничких дела за историјско-уметничку збирку Музеја у Пријепољу и на тај начин увећавамо колекцију уметничких дела.

Поред тога настојаћемо да путем поклона и откупа употпунимо збирку и повећамо број уметничких дела. Новчана средства за ову намену обезбеђена су кроз Финансијски план Музеја у Пријепољу за 2023. годину а све у складу са Одлуком о буџету Општине Пријепоље о финансирању редовне делатности.

* * *

МУЗЕЈСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И ДИГИТАЛИЗАЦИЈА

У складу са важећим законским прописима и препорукама надлежног Министарства културе Р. Србије наставићемо започете послове на дигитализацији рада свих одељења и комплетне музејске делатности. Музеј је успео да уз финансијску подршку Министарства културе информисања Републике Србије да набави квалитетну фото и техничку опрему, а све у циљу дигитализације културног наслеђа. Поред овога неопходан је сталан и континуиран рад на свакодневном ажурирању и дигитализацији редовне делатности, програмских активности и фотографисања комплетне музејске збирке.

Музеј ће у следећој години наставити започете активности на већој видљивости и заступљености на друштвеним мрежама, за разлику од ранијих година када то није био случај. Такође, редовно и у већој мери ћемо радити на унапређењу веб сајта музеја и његовог дневног ажурирања.

КОНЗЕРВАЦИЈА, ПРЕВЕНТИВНА ЗАШТИТА И ТРЕЗОРИРАЊЕ

У сваком музеју један од најважнијих послова је превентивна конзервација, која подразумева предузимање свих потребних и неопходних мера у циљу спречавања пропадања музеалија путем редовног праћења, осмишљавања и примене поступака у циљу побољшања физичког стања и заштите музејских предмета и збирки. У том смислу посебну пажњу посвећујемо стварању што оптималнијих микроклиматских услова у депоу, руковању и манипулацији предметима, контроли негативног деловања микроклиматских узрочника, плану за деловање у случају разних непогода и ванредних ситуација.

Настојаћемо да радимо на даљем унапређењу услова и обављању редовних активности на заштити и превентивној конзервацији свих збирки Музеја у Пријепољу. Стручни радници музеја вршиће редовно праћење стања у свим збиркама, са посебним нагласком на предмете који својим стањем и значајем заслужују конзерваторски третман, у сарадњи са надлежним конзерваторским службама, пре свега Централним институтом за конзервацију.

Расположивим и нама дозвољеним мерама, и у наредној 2023. години вршићемо превентивну заштиту музејског материјала, њихово редовно чишћење, замену амбалаже, као и одржавање простора депоа у циљу обезбеђења што оптималнијих микроклиматских услова за чување разнородног музејског материјала. У депоу музеја сви музејски експонати који нису тренутно изложених у некој од сталних поставки музеја трезорирани су у депоу, а бројна средњовековна камена пластика трезорирана је у помоћном објекту Куће Јусуфагића.

Услове чувања музејских фондова, који подразумевају прописану температуру и степен влажности, без осцилација и промена, значајно смо побољшали набавком одвлаживача. У истом циљу планирамо и израду додатне природне вентилације (вентилациони отвори на зидовима). Врло важно је одржавати редовну хигијену у депоу у циљу потребне свеукупне заштите.

У истом циљу музеј ће наставити са недавно уведеном праксом вршења редовне годишње дезинфекције, дезинсекције и дератизације депоа, изложеног и радног простора музеја, као и простора Куће Јусуфагића на Чайру, што се показало као врло ефикасно и делотворно.

За очување и заштиту музејске збирке Музеја у Пријепољу створени су оптимални услови куповином и монтирањем металних полица, већ поменутим одвлаживачем, побољшаном расветом, уз примену свих горе наведених мера и поступака. Посебно је значајна специјална метално-стаклена преграда, која је урађена по стандардима модерних музеја у свету, која спречава оштећења музејске збирке на високим температурама у случају пожара.

Истичемо да улажемо велики напор на вршењу послова на што бољем смештају, доступности, заштити и чувању музејских предмета и можемо рећи да уз огроман напор запослених без обзира на недостатак стручне конзерваторске службе, музејска збирка се налази у добром физичком стању.

СЛУЖБА ЗА ПРОГРАМЕ ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ, ШКОЛСКЕ ОМЛАДИНЕ И ЕДУКАЦИЈЕ

У наредној 2023. години, приоритет ће бити још интензивнија сарадња са основним и средњим школама, предшколском установом, као и НВО и другим удружењима на територији општине Пријепоље, али и шире.

Нагласак у раду биће побољшање сарадње са предшколском установом у Пријепољу, при чему ћемо приоритет дати организованим посетама Музеју у Пријепољу. Поред тога, у плану нам је реализација програма примерених њиховом узрасту. Такође, за њих ћемо организовати више посета кући Јусуфагића - разгледање поставке и обиласак авлије (дворишта).

У плану је и наставак сарадње са основним и средњим школама у општини Пријепоље:

- Основна школа: „Владимир Перић Валтер“, Пријепоље;
- Основна школа: „Милосав Стиковић“, Коловрат;
- Основна школа: „Светозар Марковић“, Бродарево;
- Основна школа: „Свети Сава“, Бостани;
- Основна школа: „Душан Томашевић Ђирко“, Велика Жупа;
- Основна школа: „Бошко Буха“, Ивање;
- Основна школа: „Михајло Баковић“, Сељашница;
- „Пријепољска гимназија“;
- „Економско - трговинска школа“;
- „Машинско - техничка школа“

- „Бакије хануме медреса“.

План константне сарадње са основним и средњим школама пријепољске општине односи се на циљ повећања посета изложбама и поставкама као и другим музејским програмима, који ће допринети едукацији школске популације.

Као и ранијих година, посебну пажњу посветићемо издвојеним одељењима у брдско планинском подручју општине Пријепоље, у којима мали број ученика похађа наставу. Наш циљ је да ученици ових школа имају посебан третман, односно приоритет у посети наше установе. У том смислу, покушаћемо да интензивирамо сарадњу са издвојеним одељењима четвороразредних и осморазредних основних школа пријепољске општине: Аљиновићи, Ташево, Хисарџик, Каћево, Косатица, Залуг, Душманићи, Кучин, Дивци, Лучице, Доње Бабине, Карошевине, Јабука, Горње Бабине, Хрта, Орашац, Матаруге, Завинограђе, Поток, Иvezићи, Слатина и Заступ.

Сарадња са горе наведеним основним и средњим школама односи се на организоване посете Музеју у Пријепољу, тачније на стицање увида у сталне поставке и гостујуће изложбе у Музеју у Пријепољу. Организовање посета, пријем и вођење кроз поставке, изложбе и програме биће прилагођене узрасту ученика.

Планирам покретање сталног програма у оквиру музеја, и то под називом музејски театар. Музејски театар представља вид едукације о одређеној музејској збирци или поставци кроз театрску форму. Предност музејског театра је то да у прављењу и извођењу представе могу да учествују ученици основних школа, али и средњошколска омладина, што би било привлачно за њихове вршњаке, који би радо присуствовали представама у музеју, а истовремено стекли увид у остале музејске садржаје. У плану је реализација представа о Милану С. Минићу, првом пријепољском урбанисти и академском сликару, као и Владу Дивцу, чувеном кошаркашу родом из Пријепоља.

Поред овога, иницираћемо да Музеј у Пријепољу од 2023. године буде домаћин филмском фестивалу „Слободна зона“, што ће свакако допринети квалитету музејског програма. Програм „Слободне зоне“ чине искључиво ангажовани документарни и играни филмови. Након пројекције филмова, биће организовани округли столови где ће се водити разговор о приказаним остварењима.

Такође, организоваћемо гостовања писаца чија се документарна или чак фикцијска дела могу тумачити са историјског, етнолошког, антрополошког и уопште музеолошког аспекта.

Наставићемо устаљену праксу организовања посета кући Јусуфагића на Чайру, где се налази поставка везана за традиционалну бошњачку културу – разгледање поставке и обилазак авлије (дворишта), као и саме куће која потиче из времена када је овим просторима владала Отоманска империја, а која представља аутентичан пример исламске традиционалне архитектуре.

У план за 2023. годину убраја се и интензивнија сарадња са НВО и другим удружењима грађана у општини Пријепоље и ван ње, као и учвршћивање и проширивање сарадње са Канцеларијом за младе Пријепоље ради организовања програма намењених омладини.

Планирамо да дадодатно подстакнемо организовање рада са волонтерима у Музеју у Пријепољу, првенствено преко већ поменутог музејског театра, чиме ће се пружити прилика младима да стекну одређена искуства у реализацији поставки и припремању музејског програма.

Уз све горе набројано, приоритет у раду биће прибављање и праћење стручне литературе, која се односи на музејско-педагошки рад у циљу личне едукације, а у сврху квалитетнијег рада у оквиру просветно-педагошког одељења Музеја у Пријепољу.

БИБЛИОТЕЧКА ДЕЛАТНОСТ

Сарадња коју је Музеј у Пријепољу успоставио са бројним музејима и другим институцијама културе из земље и региона, на плану библиотечке делатности наставиће се и током 2023. године. Успешна сарадња која подразумева размену стручних и периодичних публикација, али и размену искуства у подизању музејских библиотечких стандарда на квалитативно виши ниво одвија се са: Народном библиотеком Србије, Универзитетском библиотеком „Светозар Марковић“ у Београду, Народним музејом у Београду, Музејом савремене уметности, Музејом примењене уметности, Етнографским музејом, Природњачким музејом и Педагошким музејом у Београду, Библиотеком САНУ-а, као и са библиотекама Филозофског факултета у Београду, Музеја Војводине у Новом Саду, Музеја града Новог Сада, Филозофског факултета у Новом Саду, Народног музеја у Ваљеву, Народног музеја у Чачку, Народног музеја у Ужицу, Музеја „Старо село“ у Сирогојну, Историјског архива у Ужицу, Народног музеја и Историјског архива у Пожаревцу, Завичајног музеја у Прибоју и другим. Међумузејска библиотечка сарадња одвија се и са Народним музејом Црне Горе у Цетињу, Завичајним музејом у Пљевљима, Филозофским факултетом у Никшићу, Музејом Републике Српске у Бањалуци. Плодна сарадња успостављена је и са музејима из Сарајева који су, као и пријепољски музеј, били укључени у пројекат прекогранице сарадње Србија и БиХ „Музејске приче“ који је реализован уз финансијску подршку Европске уније. То су: Земаљски музеј Босне и Херцеговине, Хисторијски музеј БиХ-а, Олимпијски музеј БиХ-а, Музеј књижевности и позоришне умјетности БиХ-а, Музеј Вијећница и Музеј „Валтер брани Сарајево“. И напослетку, непосредна сарадња у свим сегментима библиотечке делатности и у 2023. години одвијаће се са Библиотеком „Вук Каракић“ у Пријепољу.

Као и претходних година финансијским планом музеја предвиђена су одређена средства за набавку нових књига, превасходно стручне литературе. У оквиру допуне књижног фонда своје библиотеке, музеј ће посебну пажњу и у 2023. посветити завичајној збирци. Она ће бити богатија за све нове наслове и публикације о Пријепољу и околини, као и за жанровски разноврсна дела локалних аутора која ће се из штампе појавити током 2023. године.

Музејска библиотека баштини и докторске дисертације, научна саопштења и семинарске радове бројних успешних Пријепољаца из света науке, културе и образовања.

Библиотека музеја је на располагању свим грађанима. Уз богат књижни фонд ученици, студенти и грађани моћи ће и даље користити периодичне публикације као што су, на пример, годишњи комплети локалног листа „Полимље“, ревија „Савиндан“, ђачке новине „Јубиларац“... Богатијом понудом књижног фонда услуге библиотеке Музеја у Пријепољу коришћењем стручне литературе, завичајне збирке и периодичне штампе биће током 2023. године још траженије.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Музеј ће у свом галеријском простору током 2023. приредити низ изложби. За све планиране изложбе штампаће се каталоги који ће, као и до сада, садржајем и графичким изгледом пратити уметнички ниво изложби. Кatalogи ће бити трајни траг на излагачку 2023. годину у музеју.

Настављајући праксу из претходних година, музеј ће се и током 2023. појавити као могући издавач поједињих издања пријепољских аутора и наслова који се тичу Пријепоља, његове прошлости, културне баштине и природног наслеђа.

У оквиру Међународног сајма књига у Београду, Музеј у Пријепољу ће се, традиционално, крајем октобра 2023. као издавач представити на овој великој манифестацији књиге и читања, на заједничком штаду Удруженih издавача Златиборског округа.

- Покретање нове едиције**

Након завршених вишегодишњих истраживања ПОЛИМЉЕ: мултидисциплинарна историјска истраживања и издатих 11 бројева научног зборника „Милешевски записи“, могућност издавања овакве публикације је постала компликована и неоставрива у мери у којој је зборник излазио у време трајања истраживања.

С обзиром да постоји реална потреба публиковања научних и стручних радова о културно-историјским сазнањима пријепољског краја, претходно искуство је показало да је најоптималније решење покретање нове музејске едиције, у којој ће се публиковати појединачни радови. Наиме, за разлику од зборника, чије издавање захтева синхронизацију више аутора, због обима и времена реализације, сматрамо да је издавање овакве публикације далеко једноставније и сврсисходније. У том циљу формирали бисмо компетентну редакцију, утврдили критеријуме за објављивање саопштења и омогућили широј научној, стручној, културној и осталој јавности нове резултате и сазнања о пријепољском крају. У новој едицији саопштења би се штампала као појединачни радови из области: археологије, историје, историје уметности, етнологије, антропологије, народне књижевности и других хуманистичких наука и дисциплина, чија је тема културно-историјска прошлост овог краја. На основу наведеног планирамо да до краја 2023. године у новој музејској едицији, између осталог, објавимо рад др Ивице Тодоровића о резултатима пројекта „Етнолошко-генетска истраживања порекла становништва општине Пријепоље која се односе на српску и бошњачку популацију“.

ХЕМЕРОТЕКА

Музеј ће и у 2023. попуњавати и чувати хемеротеку, својеврсну збирку чланака, прилога и друге документарне грађе о раду Музеја у Пријепољу у текућој години. Захваљујући успешном раду и оствареним резултатима, из године у годину повећава се број прилога о пријепољском музеју објављених у штампаним и електронским медијима. Све презентоване информације се похрањују и чувају као вредна сведочанства о раду Музеја у Пријепољу и његовој улози на културној мапи Србије. У току 2023. наставиће се са праћењем, сређивањем и вођењем новинске, фото и видео документације о раду музеја. *Прес клипинг* на веродостојан и убедљив начин из угла других (штампаних и електронских медија) говори о раду,

результатима и културној мисији Музеја у Пријепољу, као и о богатој културној баштини и актуелним културним дешавањима у целом пријепољском крају.

МУЗЕЈ ОТВОРЕНИХ ВРАТА

Као и свих претходних година, Музеј у Пријепољу ће и у 2023. години бити „музеј отворених врата“ за све који желе да у галеријском простору, на летњој сцени или у амбијенту куће Јусуфагића на Чаиру организују неке од својих програма, који су својим садржајем прикладни за ову установу културе и њену делатност.

На тај начин настављамо успешну сарадњу са локалним установама културе, школама, удружењима грађана, представницима медија, верским заједницама и другим организацијама и појединцима које желе своје програме из области културе, уметности и других за јавност битних друштвених појава реализовати у простору музеја. Музеј се још од отварања 15. јуна 1991. а посебно након реконструкције 2007. године, када су створени оптимални услови за одржавање разноврсних културних садржаја, ставио на располагање и другим организаторима програма, што ће и током 2023. године бити пракса.

СТАЛНЕ МУЗЕЈСКЕ ПОСТАВКЕ И ИЗЛОЖБЕНА ДЕЛАТНОСТ

Површина изложбеног простора Музеја у Пријепољу, који се налази на два нивоа износи 360 m², од чега сталне музејске поставке заузимају површину од 234 m², у коме се налазе следеће сталне поставке:

- Античка камена пластика
- Антички материјал са локалитета Коловрат
- Етнографска поставка “Прошлост на дар”
- Пријепоље на старим фотографијама
- Владе Дивац-кошаркашка легенда
- Римска камена пластика, лапидаријум
- Рахатлуку краја нема, Кућа Јусуфагића, Чаир

Античка камена пластика: у холу музеја изложен је део античке камене пластике: урне, грађевински фрагменти, ципуси и стеле.

Антички материјал са локалитета Коловрат: у приземљу музеја изложена је стална поставка из античког периода, на којој су изложени покретни налази са римске некрополе на Коловрату. Изложени су пронађени предмети који представљају изузетну збирку накита, стакла, керамичких посуда, урни и другог материјала. Изложбу прати серија фотографија локалитета насталих приликом археолошких ископавања 1976-1978. године, којима је руководио академик др Д. Срејовић. Поставке су значајно садржајно и визуелно обогаћене током 2021. године. Наиме, у нове изложбене витрине изложени су нови експонати који су значајно обогатили ову поставку, како садржајно, тако и визуелно. Раније изложени материјал у зидним нишама, адаптиран је са новом расветом, новим полицама и огледалима, која омогућавају далеко бољи преглед и визуелни ефекат изложених експоната и целе поставке. Ова збирка античког материјала представља најдрагоценји део збирке Музеја у Пријепољу.

Етнографска поставка “Прошлост на дар”: У галеријском простору, на другом нивоу налази се етнографска поставка „Прошлост на дар“ која презентованим експонатима представља

традиционалну културу становања, домаћу радиност, одевање и начин живота српског и бошњачког етноса. Током протекле године поставка је допуњена са 106 експоната смештених у пет нових изложбених витрина, чиме је поставка добила на садржајности и бољем визуелном доживљају.

Део поставке чине и макете традиционалне архитектуре и народног градитељства, карактеристичног за наш крај, ради што потпунијег увида у традиционалну културу.

Пријепоље на старим фотографијама: У галеријском простору медијатеке на спрату налази се изложба копија најстаријих фотографија Пријепоља и околине с краја 19. и почетка 20. века. Ову поставку смо обогатили са још две фотографије старог Пријепоља великом формата и једном фотографијом Пријепоља из 1963. године, средњег формата. Изложене фотографије одсликавају аутентичан изглед вароши, као и становништво које живи у њему. Старе куће, верски и јавни објекти, турски и аустроугарски војници на фотографијама говоре о једном времену кроз објектив фотоапарата аустроугарског војника, чији је албум са фотографијама остао у наслеђе музеју.

Владе Дивац-кошаркашка легенда: у приземљу у галеријском простору, где је смештен инфопулт, налази се поставка спортских медаља, спортске опреме, пехара и другог материјала везаног за најпознатијег кошаркаша Влада Дивца. Ова изложба представља најпосећенији галеријски простор музеја, нарочито школске популације, али и осталих. И ова поставка је у току године допуњена новим значајним фотографијама и експонатима изложеним у новим витринама.

Рахатлуку краја нема, Кућа Јусуфагића, Чайр: Кућа Јусуфагића на Чайру (на листи заштићених културних добара као споменик културе је уписана под називом Кућа Енвера Мусабеговића јер је био последњи власник објекта) је пример изузетне лепоте традиционалне варошке архитектуре и културе свакодневног живота бошњачког становништва пријепољског краја, крајем 19. и почетком 20. века. На већем делу спрата Куће Јусуфагића на Чайру налази се стална етнографска поставка “Рахатлуку краја нема”.

Све сталне поставке у музеју и Кући Јусуфагића имају инсталiranе аудио водиче на српском и енглеском језику, чиме је обилазак сталних поставки постао садржајнији, нарочито за стране посетиоце.

Две централне галерије музеја на другом нивоу резервисане су за повремене тематске и гостујуће изложбе, које се по програму рада музеја излажу током целе године, као и за повремене историјско уметничке изложбе из нашег фонда.

Као и претходних година у галеријском простору Музеја у Пријепољу наставићемо са излагањем музејских и ликовних изложби. Током следеће године планирамо да организујемо изложбе у сарадњи са Природњачким музејом, Музејом афричке уметности, Музејом науке и технике, Савезом инжењера и техничара Србије, Музејом Крајина из Неготина и другим установама, које ће због своје атрактивности и заинтересованости грађана за овакве изложбе бити отворене за посетиоце у трајању до два месеца. Поред тога, планирамо одређен број ликовних и фотодокументарних изложби. На тај начин желим да Музеј у Пријепољу и даље буде најважнији туристички садржај у граду, незаobilазан део културног туризма пријепољског краја и омиљено место туриста.

Овом приликом за 2023. годину издвајамо следеће, пре свега музејске, а затим и друге изложбе и садржаје музеја:

- **Изложба „Није злато све што сија“, из збирке Музеја науке и технике у Београду**

Већ дуже време у јавности је јако присутан рад и изложбена делатност Музеја науке и технике“. Успели смо да на наше огромно задовољство уговоримо гостовање овог музеја у 2023. години са веома значајном изложбом „Није злато све што сија“, која на едукативан и атрактиван начин говори о овој теми.

- **Изложба „Алергене биљке“ из збирки Природњачког музеја**

Настављајући вишегодишњу успешну сарадњу, као и велико интересовање наших суграђана за природњачке изложбе, планирамо да у 2023. години реализујемо изложбу Природњачког музеја у Београду „Алергене биљке“, намењену пре свега школској популацији, али и осталој јавности, која је веома заинтересована за ову проблематику.

- **Изложба „Кад престанеш да ме чешљаш, престаћу да те мрзим“ из збирке Музеја афричке уметности**

Намера нам је да у оквиру своје изложбене делатности јавности прикажемо и егзотичне просторе и људе, који се у нашој средини не могу често видети. Из тог разлога планирамо изложбу фотографија „Кад престанеш да ме чешљаш, престаћу да те мрзим“, која приказује жене и децу у тренуцима истрајавања у болним и непријатним процесима настајања физију које ће одговорити на идеале лепоте у њиховој средини. Улазећи у саму фотографију посматрач улази у свет свакодневице, у женске просторе које су везани за потребу за улепшавањем и у скромнијим животним околностима.

- **Изложба „Милутин Миланковић“ у сарадњи са Савезом инжењера и техничара Србије**

Настављајући сарадњу са Савезом инжењера и техничара Србије и Удружењем инжењера Полимља, планирамо да у следећој години приредимо изложбу о овом светски признатом научнику.

- **Изложба фотографија „Птице пријепољског краја“, аутора Саше Прерадовића**

Поводом обележавања Дана општине Пријепоље, а захваљујући вишегодишњој успешној сарадњи са Удружењем грађана „Јадовник“ у прилици смо да организујемо ову веома интересантну изложбу, чији је аутор велики заљубљеник у природу нашег краја и професор фотографије на Академији примењених уметности у Београду.

- **Изложба „Мозаици“ и промоција књиге „Мозаик у Србији од 1950-2015. године“ аутора Оливере Гаврић Павић**

Грађани Пријепоља нису у прилици да често виде уметничка дела изведена у старој и веома вредној техници мозаика. У наредној години приредићемо изложбу мозаика, коју ће пратити и промоција књиге, аутора Оливере Гаврић Павић. Изложба и промоција представљају причу о

настанку мозаика напротвору Србије, па и читавог Балканског полуострва.

- **Изложба фотографија „Пријепољска одбојка“, аутора Синише Несторовића**

За спортску и осталу јавност нашег града, организоваћемо у сарадњи са проф. физичке културе и спортским радником Синишом Несторовићем изложбу „Пријепољска одбојка“, која говори о историјату овог у Пријепољу веома популарног спорта.

- **Изложба слика Кенана Софтића, Сарајево**

Музеј планира приређивање изложбе слика Пријепољца, који већ дugo живи и ради у Сарајеву архитекте Кенана Софтића. Реч је о архитекти, добро познатог нашим суграђанима, који се веома успешно бави сликарством и имао је више самосталних изложби.

- **Изложба слика младих талената „Уједињене боје Диванхане“**

Поводом вишегодишње успешне сарадње са УНКУБ „Диванхана“ договорено је да се и током 2023. године одржи изложба уметничких дела са ликовне колоније одржане протекле 2022. године, уз жељу да се подржи рад младих уметника, које ова колонија окупља.

- **Сарадња са Иранским културним центром при Амбасади ИР Иран**

Приликом посете иранског амбасадора и аташеа за културу нашем музеју крајем септембра 2022. године, договорено је успостављање културне сарадње између нашег музеја и Иранског културног центра. Том приликом договорили смо реализацију пројекције иранских краткометражних филмова, који се баве начином живота иранског народа.

- **Сарадња са Институтом за савремену историју из Београда, Архивом Босне и Херцеговине из Сарајева и Историјским архивом из Ужица**

Планирамо да захваљујући вишегодишњој сарадњи са овим институцијама организујемо одговарајуће промоција књига, предавања и изложби које се односе на историјску грађу, која се чува у овим установама, а која се односи на овај простор.

На летњој културној сцени музеја, као и претходних година, организоваћемо пригодне музичке и сценске програме, позоришне представе, као и промоције књига и предавања. Овом приликом издвајамо програме поводом Dana општине Пријепоље, манифестације „Музеји за 10“ и друге пригодне садржаје.

- **Позоришна представа музејског театра „Ja ћу теби љуба бити“**

Задње време у јавности су све популарнији музејски театри. У том смислу договорили смо организацију позоришне представе „Ja ћу теби љуба бити“ у сарадњи са Музејом крајине из Неготина, у којој играју професионални глумци и која привлачи велику пажњу публике.

МУЗЕЈИ ЗА 10

Под покровитељством Министарства културе Р. Србије, Народног музеја, НК ИКОМ Србије и

Музејског друштва Србије већ дужи временски период организује се манифестација „Музеји за 10“.

Ова манифестација која траје седам дана обухвата Светски дан музеја и Европску ноћ музеја. Као и претходних година Музеј у Пријепољу ће се и у мају 2023. године седми пут укључити у обележавање ове манифестације на пригодан начин, а у складу са темом за следећу годину, која у овом тренутку још увек није дефинисана од стране покровитеља манифестације.

У данима трајања ове манифестације музеј и Кућа Јусуфагића биће отворени за посете од 10 до 20 часова, са пригодним садржајима.

ПРЕГЛЕД СТАЊА НЕКИХ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ И ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ У ОКВИРУ НАДЛЕЖНОСТИ МУЗЕЈА У ПРИЈЕПОЉУ

На територији општине Пријепоље налази се 14 утврђених споменика културе (проглашених за непокретно културно добро) и више евидентираних непокретних културних добара која уживају претходну заштиту. На основу Закона о културном наслеђу, Музеј у Пријепољу у својству сопственика има права, обавезе и одговорности за објекат Музеја у Пријепољу, Кућу Јусуфагића и зграду Музеја пионира и омладине на Јабуци.

У сарадњи са надлежним заводима за заштиту споменика културе и у оквиру својих могућности музеј ће вршити одређене активности у складу са својим надлежностима и правима на следећим споменицима културе.

- Некропола у Хртима**

У пријепољској општини некропола стећака у Хртима је споменик културе који има највећи степен заштите. Овај споменик се налази на УНЕСКО Листи светске културне баштине, одлуком Комитета за светско наслеђе, донешене на 40-ом заседању у Истамбулу, 15. јула 2016. године. То је свакако велико признање када је у питању споменичко наслеђе на овим просторима. У оквиру својих надлежности, а у сарадњи са осталим субјектима задуженим за овај локалитет, Музеј ће и даље пратити стање некрополе и по потреби обавештавати надлежни Републички завод за заштиту споменика културе у Београду ради евентуалног предузимања потребних мера заштите.

- Музеј пионира и омладине Југославије на Јабуци**

Надлежне институције ни у 2022. години нису започеле решавање вишедеценијског проблема везаног за општи статус Меморијалног комплекса „Бошко Буха“ на Јабуци у чијем саставу је и објекат Музеја пионира и омладине Југославије, који је за посетиоце практично затворен од 1992. године. Министарство културе и информисања Р. Србије није донело ни у 2022. години никакав пропис, као ни уредбу везану за решавање питања меморијалних комплекса.

Меморијални комплекс Бошко Буха на Јабуци је 1986. године добио статус непокретног културног добра од изузетног значаја, за који је надлежан Републички завод за заштиту споменика културе. У саставу овог комплекса су поред Музеја пионира и омладине Југославије и Спомен дом пионира Југославије, Алеја хероја са бистама ратника из свих република СФРЈ,

место погибије Бошка Бухе, велики бронзани споменик Бошку Бухи на највишој коти Јабуке (видиковцу), гробница са 17 ратника из НОБ-а, и други споменици.

Разлог што је општина Пријепоље меморијални комплекс крајем осамдесетих, предала на управљање угоститељско туристичком предузећу "Путник" била је изузетно велика туристичка посјећеност. Музеј пионира и омладине Југославије 1990. године ушао је у састав новоформираног Музеја у Пријепољу 1990. године за чије посете и рад интересовање јавности је престало практично од 1992. године. Убрзо након тога Министарство културе је престало са финансирањем овог музеја. Распад Југославије деведесетих година прошлог века био је погубан за овај меморијални центар, који је престао да буде предмет било каквих посета и интересовања. Једно време овде су биле смештене избеглице. Већ дуги низ година објекти су затворени, одавно закључани и грађевине изложене тоталном пропадању.

Истичемо да Музеј у Пријепољу ни у једном документу није власник објекта музеја на Јабуци, нити земљишта на којем се објекат налази. Власништво над њима припада Путнику. Приликом редовних контрола објекта утврђено је да је у међувремену електрична енергија у објекту музеја на Јабуци искључена. Накнадном провером у Електродистрибуцији Пријепоље сазнали смо да је Путник поднео захтев за привремено искључење са електро мреже, чиме су нам и редовне контроле и праћење стања отежани.

Такође, праћењем стања објекта утврдили смо да се кров на више места налази у лошем стању што доводи до прокишњавања па је потребно извршити његову поправку.

Што се тиче често постављаног питања, ко ће бити надлежан за споменичко наслеђе заштићених непокретних културних добара – споменика културе из меморијалног комплекса, надлежност је на релацији јединих релевантних субјеката а то супредузеће Путник и Републички завод за заштиту споменика културе.

На основу Закона о јавној својини, заштићене споменике у комплексу нико не може да, уништава, помера, преправља, дограђује. Они су заштићено културно добро. Ми смо заштитили оно што је у нашој надлежности а то су покретна културна добра – експонати Музеја пионира и омладине Југославије. Сви експонати су већ пренети и трезорирани у нашем депоу.

У оквиру својих надлежности, које су ограниченог карактера, када су у питању непокретна културна добра на територији општина Пријепоље, музеј ће и даље наставити са спровођењем дозвољених мера и радњи везаних за праћење стања и одржавање објекта музеја на Јабуци.

- **Споменик „4. децембар“**

Споменик „4. децембар“ као заштићени споменик културе од изузетног значаја, заслужује да се према овом споменичком комплексу из Другог светског рата сви заједно односимо са дужним поштовањем и бригом. Музеј у Пријепољу ће и у 2023. години у сарадњи са надлежним Заводом за заштиту споменика културе у Београду и у оквиру својих надлежности, водити бригу на очувању, заштити и презентацији овог споменика културе. Пратићемо стање пре свега постављених барељефа, као и монументалног споменика, посвећеног Пријепољској бици. У случају потребе конзерваторских захвата на бронзаним барељефима, скулптури и натписима обавестићемо надлежни Републички завод за заштиту споменика културе у Београду, чија конзерваторска служба прописује услове и преузима потребне мере и заштиту евентуално угрожених споменичких делова овог комплекса, који се налази у релативно добром стању очуваности.

• Мусала

Мусала – „цамија под ведрим небом“ је изграђена почетком 17. века коју у свом путопису помиње познати турски путописац Евлија Челебија, приликом његове посете Пријепољу, у другој половини 17. века.

Мусала је као верски објекат била у функцији све до 1957. године, да би Општина Пријепоље својим решењем из 1960. године уступила овај простор предузећу чији је правни следбеник предузеће Светлост. На основу иницијативе Музеја у Пријепољу Регионални завод за заштиту споменика културе из Краљева прогласио је Мусалу културно-историјским спомеником са претходном заштитом. Завод за заштиту споменика културе из Краљева 2008. године евидентирао је Мусалу као непокретно културно добро (р. бр. 13. од 12.12.2008. год.). То је подразумевало да нико не може да изводи радове без услова које прописује надлежна служба, па ни власник парцеле. Додељени статус евидентирано културно добро је ограниченог карактера. Остављен је рок од две године да се достави сва потребна документација и да се обаве истраживања како би се сачинио пројекат рестаурације.

Музеј у Пријепољу је 2010. године извео археолошке радове на локалитету Мусала на оним деловима локалитета, где је то било могуће. Том приликом пронађени су остаци михраба и зидова Мусале, док за највећи део потребних археолошких радова још увек не постоје услови, због постојања зиданих објеката предузећа „Светлост“.

Музеј у Пријепољу, престанком статуса Мусале као евидентираног културног добра, покренуо је иницијативу кад надлежног Завода за заштиту споменика културе у Краљеву, да се овај објекат стави поново под претходну заштиту, због његових културно-историјских и споменичких својстава. После више консултација и састанака Завод за заштиту споменика културе у Краљеву је својим решењем бр. 395/2 од 6.4.2021. године извршио је евидентирање археолошког локалитета Мусала у Пријепољу као добра које ужива претходну заштиту ради предлагања за непокретно културно добро – археолошко налазиште.

Услов за наставак археолошких радова јесте уклањање постојећих зиданих објеката са простора на коме се некада налазила Мусала. Завршетком свих археолошких радова, на целом локалитету Мусале, створиће се услови за израду неопходне пројектне документације, обнову овог ретког исламског споменика културе и трајно проглашење за споменик културе. На локалитету Мусале још увек нису решени имовинско правни односи, па из тог разлога није могуће изводити никакве радове док се ово питање не реши. Када се реше имовинско правни односи наведеног локалитета, надлежни Завод за заштиту споменика културе у Краљеву, започеће заштиту овог јединственог и ретког споменика исламске културе.

Музеј у Пријепољу ће и даље у сарадњи са надлежним Заводом за заштиту споменика културе радити и предузимати мере на заштити и спречавању девастације овог вредног локалитета.

• Јусовића Кула

Након више обилазака локалитета Јусовића кула и радних састанака са одговорним функционерима општине Пријепоље током 2022. године музеј ће и у наредном периоду помоћи у настојањима да се реше проблеми који отежавају заштиту и реконструкцију овог објекта. Подсећамо да је у протеклом периоду Музеј у Пријепољу у оквиру својих надлежности предузео апсолутно све неопходне мере у циљу заштите и реконструкције овог локалитета.

Конкретно, обављени су у целости неопходни археолошки радови на локалитету Јусовића кула, као и израда Пројекта реконструкције и обнове овог објекта, који је урадио Регионални завод за заштиту споменика културе из Краљева, на основу резултата археолошких истраживања и претпостављеног изгледа. Због нерешених имовинско правних односа и изнетих неслагања са проектним решењем од стране појединих удружења за заштиту исламских споменика рестаураторско – конзерваторски радови и реализација пројекта нису предузети.

Археолошким истраживањем Јусовића куле утврђено је да је она горела и да се након тога деценијама зарушавала, да би данас остали само делови спљашњих зидова са фрагментима делова малтерисаних и кречних унутрашњих зидова. Урадио је пројекат заштите за Кулу Јусовића. Уз све напред наведено, немогућност предузимања било каквих радова на заштити остатака овог вредног објекта исламске културе, лежи и у нерешеним имовинско - правним односима. Тек након решавања спорних питања створиће се услови да надлежни Завод за заштиту споменика културе у Краљеву, преко Министарства културе Р. Србије започне заштиту овог јединственог и ретког споменика исламске културе, што ће и Музеј у Пријепољу подржати у оквиру својих надлежности.

• Дренова: ранохришћанске базилике

У атару села Дренова налазе се веома значајни остаци више ранохришћанских објеката. Археолошка истраживања ових локалитета вршена су готово пре пола века, која су непобитно утврдила њихов изузетан културно-историјски значај. Временом су се ови значајни археолошки локалитети нашли у стању приличне запуштености и девастираности. Намера нам је да након извршеног обиласка ових локалитета током 2022. године изврше припреме за археолошко рекогносцирање, односно будућа археолошка истраживања ових веома значајних локалитета.

Због сложености и величине споменичког комплекса у Дренови, археолошко рекогносцирање ових локалитета обавиће археолог Музеја у Пријепољу у сарадњи са археолозима Завода за заштиту споменика културе из Краљева.

СЛУЖБА ФИНАНСИЈСКИХ ПОСЛОВА

Током 2023. године ова служба обављаће све финансијске послове у складу са Законом о финансијском пословању, Законом о буџетском систему, Одлуком о буџету СО Пријепоље за 2023. годину и другим законским прописима из делокруга финансијског пословања. Обрачун личних доходака у 2023. години вршиће се у складу са Уредбом владе Републике Србије за обрачун и исплату плате запослених у јавним службама, уз поштовање Одлуке о буџету СО Пријепоље за 2023. годину. Сви финансијско-рачуноводствени послови: плаћање, књижење, контирање биће као до сада, рађени у складу са законом. Редовно ће се вршити праћење стручне литературе, учешће на семинарима везано за финансијско пословање буџетских корисника, као и праћење и примена измена законских прописа.

Финансијска средства Музеја у Пријепољу, наменски ће бити трошена и уз строго поштовање законских регулатива и прописа који уређују ову област пословања. Финансијске извештаје и планове, захтеве финансијска служба Музеја ће у редовном року достављати буџету Општине Пријепоље. Исплата накнада и других примања вршиће се у складу са Законом о раду, Посебним колективним уговором за запослене у установама културе и Правилником о раду Музеја у Пријепољу.

Извршиће се осигурање имовине, објекта, музејских предмета и колективно осигурање запослених.

Све финансијске послове обављаће један дипломирани економиста са положеним стручним испитом.

СЕМИНАРИ И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Музеј у Пријепољу ће као и до сада омогућити свим запосленима да се стручно усавршавају на организованим семинарима, стручним радионицама и едукацијама, из области своје уже струке, а у циљу сталне едукације и успешног обављања својих послова.

ОПРЕМА, ПОПРАВКЕ И ТЕКУЋЕ ОДРЖАВАЊЕ

Музеј у Пријепољу континуирано задњих година настоји да изврши замену дотрајале рачунарске опреме, канцеларијског намештаја, као и текућег одржавања објекта. На овај начин значајно се побољшавају веома лоши услови за рад у музеју, који су значајно отежавали рад запослених. Музеј ће у складу са својим финансијским средствима, уз крајње одговоран однос према имовини, континуирано радити на побољшању и стварању што бољих услова за обављање музејске делатности и рад запослених.

Музеј у Пријепољу планира да у смислу побољшања услова за рад, веће доступности својих програма посетиоцима, као и бољих услова чувања и излагања музејске грађе у 2023. години и у складу са расположивим средствима вршити намабку опреме за наведене сврхе.

Музеј има намеру да изради пројекат покретне тенде у лапидаријуму музеја, јер овај простор који је идеалан за бројне програме на отвореном током летњег периода, увек је праћен ризиком од падавина, које утичу на (не)одржавање програма. Од донације коју је музеј добио у 2021. години намера нам је да на основу добијених услова и мера од надлежног Завода за заштиту споменика културе у Краљеву направимо покретну тенду, која би омогућавала одржавање планираних програма у лапидаријуму независно од временских прилика.

У смислу напред наведеног текуће поправке и набавка опреме, које планирамо за 2023. годину односе се на постепену замену и набавку:

- регулисање грејања и хлађења у изложбеном простору музеја;
- замена дотрајале фасадне расвете;
- поправка и унапређење видео надзора у музеју;
- постављање транспарентне преграде у сталној етнографској поставци;
- рачунарске опреме (рачунар, штампач, скенер, слушалице за посетиоце уз аудио водич);
- израда природне вентилације у депоу;
- опремање простора за превентивну конзервацију;
- крчење зидова лапидаријума и Куће Јусуфагића;
- уградња видео надзора у Кући Јусуфагића;
- фарбање и заштитни премаз капија и дрвених конструкција на авлији Куће Јусуфагића;
- радови на редовном одржавању и хортикултурном уређењу авлије Куће Јусуфагића;
- постављање јарбола и заставе музеја на углу лапидаријума;

* * *

Предложени Програм рада Музеја у Пријепољу за 2023. годину, реализоваће се уз строго поштовање Одлуке о буџету СО Пријепоље за 2023. годину којом су одобрена финансијска средства, законских норматива, прописа, као и уз крајње одговорно и рационално понашање. Део финансијских средстава, као и претходних година, покушаћемо да обезбедимо на конкурсу код Министарства културе Р. Србије.

Из вишегодишњег искуства зnamо да је тешко прецизно унапред испланирати програме у оквиру изложбене и истраживачке делатности. У пракси се често дешава да планирани програм буде одложен или отказан из одређених личних разлога аутора, а и због објективних околности изазваних вишом силом, као што је била епидемиолошка ситуација због КОВИД 19. Такође, поред утврђених програма и садржаја, могуће је одржавање неких значајних манифестација, промоција књига, изложби, предавања и друго које нисмо планирали овим програмом рада, а који својим значајем заслужују да буду реализовани, а све у оквиру одобрених финансијских средстава за 2023. годину.

Предложеним Програмом рада за 2023. годину нисмо исказали појединачне оквирне трошкове реализације, због тога што смо узели у обзир могуће промене постојећих цена и друге непредвиђене околности које утичу на промену финансијског износа. Музеј у Пријепољу ће се и у 2023. години придржавати своје дугогодишње праксе базиране на уштеди, одговорном и економичном раду и у финансијском смислу строго наменском трошењу финансијских средстава одобрених Одлуком о буџету СО Пријепоље за 2023. годину.

Овом приликом желимо да изразимо велику захвалност локалној самоуправи, Управном и Надзорном одбору музеја, Скупштини општине Пријепоље и Министарству културе Р. Србије на досадашњој коректној и професионалној сарадњи у реализацији планираних програма рада. Изражавамо захвалност и бројним установама, појединцима и посетиоцима који су својом пажњом, посетама, присуством и сугестијама исказивали поштовање према нашем раду као и свим дародавцима, који својим поклонима обогаћују музејске збирке, чиме дају велики допринос заштити нашег културно-историјског наслеђа, уз жељу да се таква сарадња настави и у 2023. години.

Број/Бр/01

2
03.03.2023.

ПРИЈЕПОЉЕ/ПРИЈЕПОЉЕ

Скупштина општине Пријепоље, на седници одржаној 02.03.2023. године, разматрала је Програм рада и финансијски план Музеја у Пријепољу за 2023. годину, а на основу члана 42. став 1. тачка 52. Статута општине Пријепоље ("Службени гласник општине Пријепоље", број 3/19, 3/2 и 6/22) и члана 108. Пословника о раду Скупштине ("Службени гласник општине Пријепоље", број 3/14, 3/15, 13/16, 5/17, 16/17, 5/19, 10/20 и 18/21), донела је

ЗАКЉУЧАК

Скупштина даје сагласност на Програм рада и финансијски план Музеја у Пријепољу за 2023. годину, у свему као у предлогу.

Закључак доставити: Музеју у Пријепољу, општинском већу и архиви Скупштине општине Пријепоље.

Број: 403-47/23

Дана: 02.03.2023. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ПРИЈЕПОЉЕ

ПРЕДСЕДНИК

Изудин Шантић